

კასპულა ცენტრის მუზეუმი
შემონაბეჭდი მონასტერი

GEORGIAN MONASTERY OF *Gialia* ON CYPRUS
ARCHAEOLOGICAL FINDS

კასუაცია იუნისაბეჭდის მონასტერი გიალი

GEORGIAN MONASTERY OF *Gialia* ON CYPRUS

შეკვეთის მონასტერი

ARCHAEOLOGICAL FINDS

საქართველოს კულტურისა
და მემკურნალური
სამინისტრო

MINISTRY OF CULTURE
AND MONUMENT PROTECTION
OF GEORGIA

საქართველოს კულტურული
მემკურნალური დაცვის
ინიციატივის სამსახური

NATIONAL AGENCY FOR
CULTURAL HERITAGE
PRESERVATION OF GEORGIA

წიგნის გამოცემა დაფინანსებულია საქართველოს ისტორიულ ძეგლთა დაცვისა და გადარჩენის ფონდის მიერ
THE BOOK IS PUBLISHED BY FINANCIAL SUPPORT OF THE FUND OF PROTECTION AND SAVING GEORGIAN HISTORICAL MONUMENTS

თიბისი ბანკის წამოშეგება ქართული დამწერლობის პოპულარიზაციისთვის
TBC Bank's initiative for promoting Georgian script

ავტორ-შემდგენლები

იულიონ გაგოშიძე

დავით მინდორაშვილი

გიორგი გაგოშიძე

მთარგმნელი ნინო გაბუნია

არქეოლოგიური მასალის ფოტოები

მოგვაწოდა კვიპროსის რესპუბლიკის
კომუნიკაციებისა და ინფრასტრუქტურის
სამინისტროს სიძველეთა დეპარტამენტმა

საველე ფოტოები გადაღებულია
ავტორების მიერ

ნახაზები თენგიზ გაბუნია

დიზაინი ნინო ანდრიაშვილი

THE CATALOGUE COMPILED BY

Iulon Gagoshidze

David Mindorashvili

George Gagoshidze

TRANSLATED BY Nino Gabumia

THE PHOTOS OF ARCHAEOLOGICAL
MATERIAL were provided by the Antiquity
Department of the Ministry of Communications
and Infrastructure of the Republic of Cyprus

FIELD PHOTOS were taken by the authors

DRAWINGS BY Tengiz Gabunia

DESIGN BY Nino AndriaSvili

ღალია
GIALIA

კვიპროსი
CYPRUS

პოლისი
Polis

პაფოსი
Paphos

ნიქოზია
Nicosia

ლარნაკა
Larnaca

ლიმასოლი
Limassol

ქართველი მეცნიერების მიერ კუნძულ კვიპროსზე, დალიის ქართველთა მონასტრის არქეოლოგიური გათხრების (2006-2010 წწ.) შედეგად მოპოვებული არტეფაქტები, რომელთა რესტავრაცია კვიპროსის მხარემ ითავა, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოსა და კვიპროსის რესპუბლიკის კომუნიკაციებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სიძველეთა დეპარტამენტის ერთობლივი გადაწყვეტილებით, 2015 წლის დეკემბერში საქართველოში გამოიფინება. ეს მნიშვნელოვანი მოვლენაა, რაც საქართველოსა და კვიპროსის რესპუბლიკის მეგობრულ ურთიერთობებს კიდევ უფრო მაღალ დონეზე ასწევს და ჩვენი უწყებების მომავალი თანამშრომლობის მრავალმხრივ პერსპექტივას წარმოაჩენს.

ჩვენთვის დიდი პატივია ექსპოზიციის თიბისი ბანკის შესანიშნავ სივრცეში განთავსება. ბანკის ხელმძღვანელობა „ქართული საქმის“ დიდი გულშემატკივარია და ვფიქრობ, ეს გამოფენა თიბისი ბანკის სოციალური პასუხისმგებლობის ძირითადი მიმართულების ერთგვარი გაგრძელებაცაა.

ნიკოლოზ ანთიძე

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის
დაცვის ეროვნული სააგენტოს
გენერალური დირექტორი

Artifacts obtained by Georgian scientists as a consequence of archaeological excavations (2006-2010) at the Georgian monastery of Gialia on the island of Cyprus, whose restoration was undertaken by the Cyprian side, will be exhibited in Georgia in December 2015. A joint decision was made on this matter by the National Agency for Cultural Heritage Preservation of Georgia and the Antiquity Department of Communications and Infrastructure of the Ministry of the Republic of Cyprus. It is an important event which will prove favorable to further consolidation of friendly relations between Georgia and the Republic of Cyprus. It will also demonstrate diverse aspects of further cooperation of our departments.

It's a great honor for us to host this exhibition in the outstanding space at TBC bank. The bank management is in the vanguard of 'Georgian good deeds' and I think that our project matches TBC Bank's social responsibility focus.

Nikoloz Antidze

General Director
of the National Agency for
Cultural Heritage

გამოფენის კატალოგი
CATALOGUE OF THE EXHIBITION

2006 წლის სექტემბერში საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრომ კვიპროსის რესპუბლიკაში კომპლექსური ექსპედიცია გააგზავნა დალიის ქართული მონასტრის შესასწავლად. სხვა და სხვა ხანგრძლივობის ექვსი საველე არქეოლოგიური კამპანიის შედეგად (2010 წლამდე), მინისა და ნანგრევებისაგან გაიწმინდა დალიის მონასტრის ღმრთისმშობლის მთავარი ტაძარი, წმინდა გიორგის სამლოცველო, წყლის რეზერვუარი და სხვა სამონასტრო ნაგებობები, აგრეთვე, ამ კომპლექსიდან მოშორებით მდებარე ბერ-მონაზონთა საძვლე, მასზე აღმართული წმინდა წიკოლოზის ეკლესიითურთ, მარტოდმყოფელი ბერის სენაკი და სამონასტრო წისქვილი. 2011, 2013, 2015 წლებში, განხორციელდა გათხრილი ნაგებობებისა და კედლის მხატვრობის კონსერვაცია, ნაგებობები გადაიხურა და ამრიგად კვიპროსს დალიის მონასტრის სახით შეემატა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ტურისტული ობიექტი.

დალიის მონასტერი
ღმრთისმშობლის ტაძარი და მიმდებარე
ნაგებობები.
გენეგემა

The monastery of Gialia
Church of the Virgin and adjacent structures
General plan

In September 2006, Ministry of Culture, Monuments Protection and Sports of Georgia sent a complex expedition to the Republic of Cyprus to investigate the Georgian monastery of Gialia. As a consequence of six field archaeological campaigns of various durations (until 2000), ground and ruins were removed from the main church of the Virgin, St. George's chapel, the water reservoir and other structures of the monastery of Gialia, as well as from the crypt of the monks and St. Nicholas' church, which is erected upon it, the hermit's cell and the monastery mill. In 2011, 2013, 2015, conservation works were carried out on excavated structures and murals, the structures were roofed and, thus, the monastery of Gialia became another important tourist destination on Cyprus.

ღალის ქართველთა მონასტერი მდებარეობს კუნძულ კვიპროსის დასავლეთ ნაწილში, პაფოსის რეგიონში, ქ. პოლისის მახლობლად ხრი-ზოხუს ყურის აღმოსავლეთით – ათ კილომეტრში, ტყით დაფარული მთის კალთაზე, სოფელ იალიასთან. მონასტრის ნანგრევებს 1981 წელს მიაკვლია და იდენტიფიცირება მოახდინა ამერიკაში მოღვაწე ქარ-თველმა მეციერმა ვახტანგ ჯობაძემ. XI-XVI საუკუნეთა ქართულ ბერ-ძნულ და ლათინურ წერილობით წყაროებში ღალის ღმრთისმშობლის ქართველთა მონასტერი, რომელსაც კვიპროსელები პანაგია ხრისოი-ალიოტისას უწოდებენ, როგორც არქეოლოგიური გათხრებით გაირ-კვა, X საუკუნის სამოციან-სამოცდაათიან წლებში დაუარსებია დავით კურაპალატს († 1001 წ.). მონასტერი დაფუძნებისთანავე კვიპროსზე ქართული კულტურის მნიშვნელოვან ცენტრად იქცა, მას მზრუნ-ველობას არ აკლებდნენ საქართველოს მეფეები.

Georgian monastery of Gialia is situated in the western part of the island of Cyprus, in Paphos District, near the city of Polis, nine kilometers east of Chrysochou Bay, on a forested mountain slope, near the village of Gialia. Ruins of the monastery were tracked down and identified by Vakhtang Djobadze, a Georgian scientist working in America. According to Georgian, Greek and Latin written sources of the 11th -16th centuries, the Georgian monastery of Gialia, which was referred to as Panagia Chrysoialiotissa, had been founded by David Kuropalates (†1001) in the 960^s-970^s, as evidenced by archaeological excavations. It immediately turned into a significant center of Georgian culture and was cherished by kings of Georgia.

ღმრთისმშობლის ტაძარი კონსერვაციისა
და გადახურვის შემდეგ

The Virgin's Church
after conservation and roofing

მონასტრის მთავარი ტაძარი – ტრიკონქის ტიპის გუმბათიანი ეკლესია, ამ ტიპის ერთადერთი ნაგებობაა კვიპროსზე, მაშინ როცა საქართველოში და განსაკუთრებით ტაო-კლარჯეთში ამ სახის ეკლესიები მრავლად გვხვდება, თუმცა სამშენებლო ხელოვნების თვალსაზრისით ღალის მონასტრის ნაგებობები ადგილობრივი – კვიპროსულია. X-XI საუკუნეების მიჯნაზე ეკლესიას ჩრდილოეთიდან მიაშენეს წმ. გიორგის დარბაზული სამლოცველო, რომლის სახელობაც აქ აღმოჩენილი ქართული ფრესკული ნარწერებით და კედელზე შემორჩენილი მხედარი წმ. გიორგის გამოსახულებით დადგინდა; მონასტრის განახლების მნიშვნელოვანი ეტაპი ემთხვევა ერთიანი საქართველს მეფის დავით აღმაშენებლის ზეობის ხანას, ამ დროს აშენდა ღმრთისმშობლისა და წმ. გიორგის ეკლესიების კარიბჭეები, გუმბათი დაადგეს წმ. გიორგის ეკლესიას; ამ დროს ააშენეს წყარო და დიდი ცისტერნა, გამოიყვანეს წყალსა-დენი (ცისტერნის აგებამდე წვიმის წყალს საგანგებოდ ამოთხრილ და ამოლესილ ორმოებში აგროვებდნენ, რომლებიც შემდგომ ამოავსეს).

ღმრთისმშობლის ეკლესიის ინტერიერი მთლიანად მოხატული ყოფილა, მხატვრობა რამდენიმე ფენისაა, უძველესი – XI საუკუნის მეორე ნახევარშია შესრულებული, კედლის მხატვრობა XII საუკუნის პირველ ნახევარში განუახლებიათ, მხატვრობით დაუფარავთ ღმრთისმშობლისა და წმ. გიორგის ეკლესიათა კარიბჭეები. კედლის მხატვრობის ფრაგმენტებზე დაკვირვება გვაფიქრებინებს, რომ სავანე დიდი ალბათობით, ადგოლობრივი (კვიპროსელი) ოსტატების მოხატულია და მხატვრობის პროგრამაც ბიზანტიური კედლის მხატვრობის ტრადიციებს მისდევს.

X საუკუნის მიწურულს ან XI საუკუნის დასაწყისში, მონასტრიდან მოცილებით აშენდა ბერ-მონაზონთა კრიპტა-აკლდამა, დასაკრძალავი კამერითა და ოთხი საძვლელით, თავდაპირველად კრიპტას ხის ორქანობა სახურავი ჰქონდა. XI საუკუნის ბოლოს ან XII საუკუნის დასაწყისში ხის გადახურვას ხანძარი გასჩენია. ხანძრის შემდგომ კრიპტა კამარით გადაუხურავთ და ზედ წმ. ნიკოლოზის დარბაზული ეკლესია დაუშენებიათ.

ღალის მონასტერში განხორციელებული დიდი მშენებლობის კიდევ ერთი ეტაპი საქართველოში თამარის მეფობას (1184-1210 წნ.) უკავ-

The main church of the monastery – a domed church of triconch type – is the only construction of this type on Cyprus, while such churches are found in big numbers throughout Georgia, especially in Tao-Klarjeti. However, in terms of building art, constructions of Gilaia Monastery are local, Cyprian. In the 10th to 11th century a hall-type chapel of St. George was annexed to the north of the church. The chapel's belonging to the name of St. George was attested by fresco inscriptions discovered here, as well as by the representation of the equestrian St. George surviving on the wall. An important phase of the monastery's restoration coincides with the reign of David the Builder, the king of united Georgia. It was then that the porches of the Virgin's and St. George's churches were constructed, St. George's church was domed, the spring and the big reservoir were built, water main was arranged (before building the reservoir, water was collected in specially dug and plastered pits which were later filled up).

The interior of the Virgin's church had been completely painted. Several layers of painting have been revealed. The earliest is executed in the second half of the 11th century; the mural was renovated in the first half of the 12th century, the porches of the Virgin's and St. George's churches were covered with murals. Close examination of the fragments of the murals make us presume that in all likelihood the monastery was painted by local (Cyprian) artists and the art program follows traditions of Byzantine wall painting.

In the late 10th or early 11th century a monks' crypt with a burial chamber and four ossuaries was built not far from the monastery. Originally, the crypt had a wooden saddle roof. At the end of the 11th or the beginning of the 12th century the wooden roof caught fire, after which the crypt was covered with a vault and a hall-type church of St. Nicholas was built upon it.

Another phase of great construction work accomplished at Gilia Monastery is associated with the reign of Queen Tamar (1184-1210). During her rule the porch of the Virgin's church was totally renewed and expanded. A pastophorium with an apse was annexed to the north of the church.

Archaeological evidence confirms that the reservoir ceased to function in the 13th century. It could have occurred as a consequence of a disastrous earth-

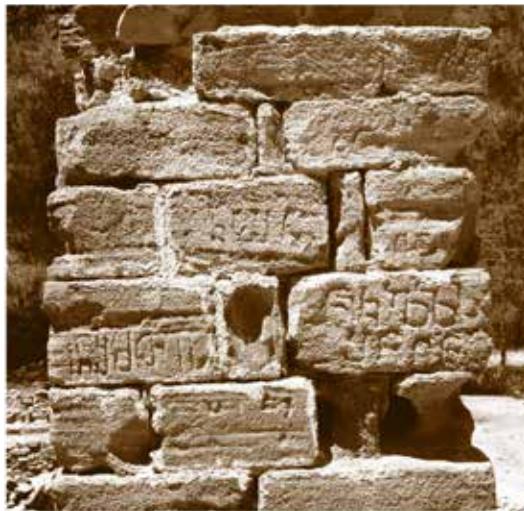
ღალისა მონასტრის კედლის შხატვერობა
წმ. მღვდელთმთავარი

Wall painting of Gilia Monastery
Saint Bishop

წმ. ნიკოლოზის ეკლესია და კრიპტა
გათხრების შემდეგ

St. Nicholas Church and crypt after excavations

შირდება. თამარის დროს მთლიანად განახლდა და გაფართოვდა ღმრთისმშობლის ტაძრის კარიბჭე. ეკლესიას ჩრდილოეთიდან მიადგეს აფსიდიანი სამკვეთლო.

ღმრთისმშობლის ტაძრის სამხრეთი კარიბჭე
ქართული ასომთავრული წარწერები

South porch of the Virgin's Church
Georgian capital /asomtavruli/ inscriptions

არქეოლოგიური მონაცემებით დასტურდება, რომ XIII საუკუნეში ცისტერნამ ფუნქცია დაკარგა. შესაძლებელია ეს 1222 წლის 11 მაისის კატასტროფული მიწისძვრის შედეგად მოხდა, რამაც გაანადგურა ქალაქი პაფოსი. ამავე დროს უნდა დანგრეულიყო ეკლესიის გუმბათიც.

XIII საუკუნის მეორე ნახევარში ღმრთისმშობლის ეკლესიას სამხრეთიდან კარიბჭე მიაშენეს, რომლის დასავლეთ ბურჯზე ამოკვეთილმა ასომთავრულმა წარწერებმა შემოგვინახეს დალიაში მოღვაწე ქართველი ბერების სახელები: კვირიკე, მათე და ნიკოლოზი. ეს უკანასკნელი შესაძლებელია ნიკოლოზ დვალი იყოს, რომელიც 1314 წელს ქრისტიანობისთვის ეწამა. მათე მოხსენიებულია კიდევ ერთ მინაწერში, რომელიც დატანილია კედლის შელესილობის ფრაგმენტზე, აქვე იხსენიება ვინმე მამაც... XIV საუკუნეში დალიაში ბერი მინასეც მოღვაწეობდა, მისი მინაწერი წმ. გიორგის სამლოცველოს კანკელის სვეტზეა შემორჩენილი.

XIV საუკუნის მეორე ნახევარში მონასტრის ეზოში გაჩნდა სასაფლაო, სადაც მარხავდნენ მონასტრის მახლობელი სოფლების მცხოვრებლებს. ალბათ იმათ, რომელთაც მონასტრის წინაშე რაიმე ღვაწლი მიუძღვდათ.

XVI საუკუნის მეორე ნახევარში დალიის ქართველთა მონასტერი კუნძულ კვიპროსის ოსმალური ოკუპაციის (1571 წ.) შედეგად ცხოვრებას წყვეტის.

არქეოლოგიური მასალა – X-XVI საუკუნეების ქვის, ძვლის, თიხის, მინისა და ლითონის ნაწარმი რომელიც გამოვლინდა დალიის მონასტრის ნანგრევების გათხრების შედეგად და ამჟამად დაცულია ქალაქ პოლისის არქეოლოგიურ მუზეუმში, მდიდარი და მრავალფეროვანია.

quake of 11 May 1222, which razed the city of Paphos to the ground. The dome of the church must have been destroyed at the same time.

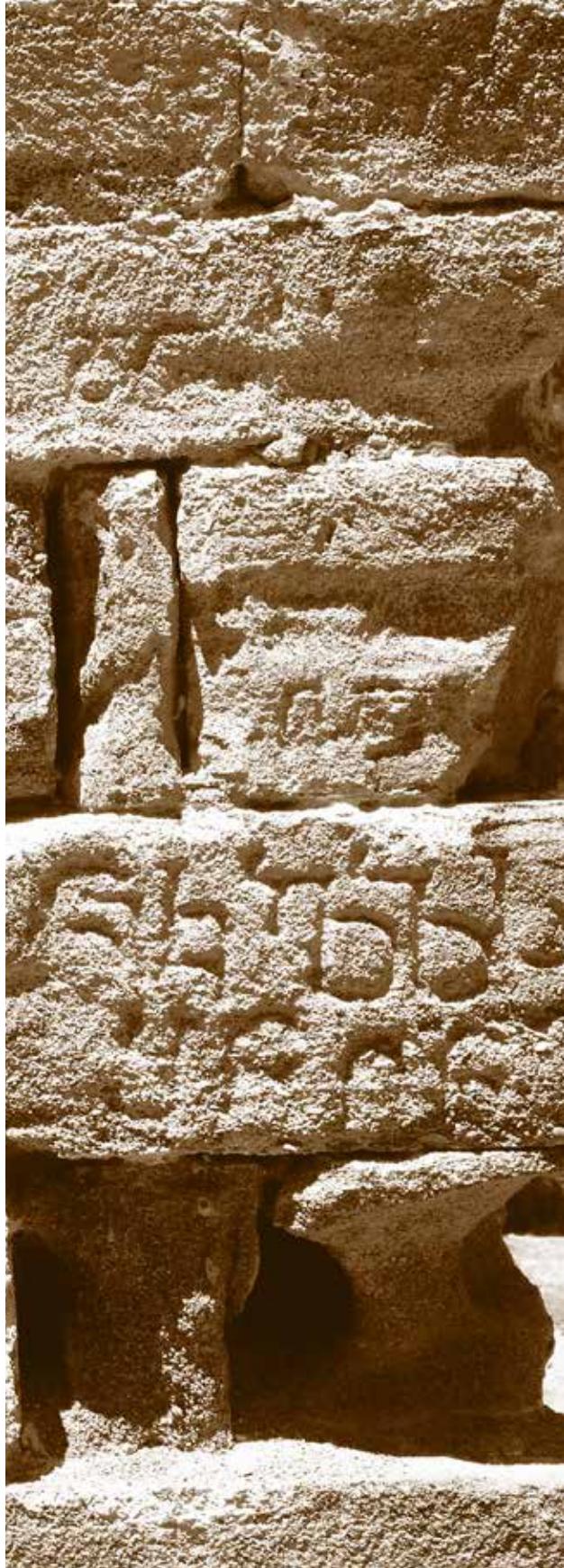
In the second half of the 13th century a porch was built at the south of the Virgin's church. Capital (asomtavruli) inscriptions carved on the western pier of the porch preserved names of Georgian monks living at Gialia: Kviriike, Mate and Nicholas. The latter might be Nicholas Dvali, who was tortured for Christianity in 1314. Mate is mentioned in another inscription performed on a fragment of the wall plaster; a certain Mama is also mentioned here... In the 14th century a monk called Minase also lived at Gialia; his inscription has been preserved on the column of the altar screen of St. George's chapel.

In the second half of the 14th century a cemetery emerged in the yard of the monastery, where residents of the villages situated nearby the monastery were buried. They were probably the ones who had contributed to the monastery in some ways.

In the second half of the 16th century Georgian monastery of Gialia ceases to function following the Ottoman occupation of the island of Cyprus (1571).

Archaeological Material – stone, bone, ceramic, glass and metal items of the 10th -16th centuries revealed as a result of excavations of the ruins of Gialia Monastery and which are now preserved at the Archaeological Museum of the city of Polis are abundant and diverse. According to the memorandum signed by the National Agency for Cultural Heritage Preservation of Georgia and the Department of Antiquity of the Ministry of Communications and Infrastructure of the republic of Cyprus in 2013, the Cyprian side prepared and sent part of the material obtained through archaeological excavations for the exhibition in Georgia.

Analysis of the archaeological material from Gialia Monastery shows that this Georgian monastery was involved in everyday life of Cyprus: the obtained items, both religious and secular, are local, Cyprian, and, by nature, do not differ from the material recovered through excavations of other Cyprian monasteries.

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოსა და კვიპროსის რესპუბლიკის კომუნიკაციებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს სიძველეთა დეპარტამენტს შორის 2013 წელს დადებული მემორანდუმის თანახმად კვიპროსის მხარემ საგამოფენოდ მოამზადა და საქართველოში გამოაგზავნა ღალიაში არქეოლოგიური გათხრებით მოპოვებული მასალის ნაწილი.

ღალიის მონასტრის არქეოლოგიური მასალის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ეს ქართული სავანე ჩართული იყო კვიპროსის ყოფა-ცხოვრებაში: მოპოვებული საეკლესიო თუ საერო ნივთები ადგილობრივი კვიპროსულია და თავისი ხასიათით არ განსხვავდება სხვა კვიპროსული მონასტრების გათხრებისას გამოვლენილი მასალისაგან და მისი ქართველებისადმი კუთვნილებას ზოგიერთ ნივთზე ამოკვეთილი ქართული წარწერა მეტყველებს.

კონტინენტიდან შემოტანილი რამდენიმე ამფორის გარდა, მთელი კერამიკული მასალა ადგილობრივი – კვიპროსული ნაწარმია. ქვევრებზე და სამშენებლო კერამიკაზე, რომ არაფერი ვილაპარაკოთ, მოჭიქული ჭურჭელი გამონაკლისის გარეშე კვიპროსის ორ ცნობილ სამეთუნეო ცენტრში – პაფიოსში და ლაპითოსშია დამზადებული.

კერამიკისგან განსხვავებით მინის ნაწარმში მნიშვნელოვანი რაოდენობითაა წარმოდგენილი იმპორტული მასალა, განსაკუთრებით აღსანიშნავია ვენეციური მოხატული მინა.

ღალიის მონასტრის გათხრებისას 35 მონეტა აღმოჩნდა, რომელთაგან 6 ვერცხლის მონეტა ბიზანტიურია, 1 ეკუთვნის ფარსის უკანასკნელ მმართველს, სალგურიან ათაბაგს, აბაშ ხათუნს (1265-1270 წწ.), დანარჩენი მონეტები კვიპროსის ლუზინიანი მეფეების მოჭრილია (მონეტები განსაზღვრა თ.ქუთელიამ).

What shows their belonging to Georgians is Georgian inscriptions carved on some of the objects.

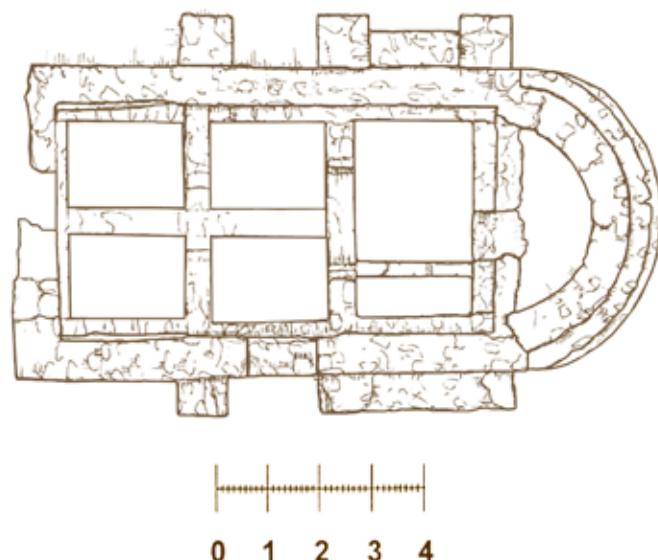
Except for several amphorae imported from the continent, all the pottery is local – Cyprian -product. Not to mention pithoi and building ceramics, glazed vessels were, without exception, produced in two well-known ceramic centers of Cyprus – Paphos and Lapithos.

Unlike ceramics, the share of imported material is rather significant among glassware. Especially remarkable is painted Venetian glass.

Excavations of Gialia Monastery revealed 35 coins, from which six silver ones are Byzantine; one belongs to Abash Khatun, Salgurian Atabag, the last ruler of Fars (1265 – 1270). The rest were minted by Lousignan kings of Cyprus (the coins were defined by T. Kutelia).

ქართული ასომთავრული წარწერები
Georgian capital /asomtavruli/ inscriptions

ღალია
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესია - მონასტრის კრიპტა
808მ

Gialia
St. Nicholas Church – crypt of the monastery
Plan

ქვათლილზე შემორჩენილი კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი – მედალიონში ჩანერილი ახალგაზრდა მონამის გამოსახულება; მონამეს მარჯვენა ხელში ჯვარი უჰყურია, მარცხენა ხელის მტევანი მკერდამდე აქვს აწეული.

აღმოჩნდა ღმრთისმშობლის ეკლესიის დასავლეთი მკლავის ჩრდილოეთ კედელთან, ნანგრევში. თავდაპირველად მდებარეობდა ეკლესიის სამხრეთი აფსიდის კონქის ქვემოთ, სადაც წარმოდგენილი იყო მედალიონებში გამოსახული წმინდანების რიგი.

XI საუკუნის მეორე ნახევარი
ქვა, კირი, ტემპერა. 46x34x15 სმ

Fragment of mural surviving on a hewn stone – image of a young martyr inscribed in a medallion;
the martyr has a cross in his right hand and his left hand is raised to his chest.

Found in the ruins at the northern wall of the west arm of the Virgin's church.
It was initially located below the conch of the southern apse of the church,
among the row of martyrs represented in medallions.

Second half of the 11th century
Stone, lime, tempera. 46x34x15 cm

N GGE 2006-1010

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
XI საუკუნის მეორე ნახვარი
ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. $11 \times 10 \times 2$ სმ

Fragment of mural
Second half of the 11th century
Virgin's church
Lime, tempera. $11 \times 10 \times 2$ cm

N GGE 2007-1005

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
XI საუკუნის მეორე ნახევარი. ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. 11x9x2 სმ

Fragment of mural
Second half of the 11th century. Virgin's church
Lime, tempera. 11x9x2 cm

N GGE 2007-1002

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
XI საუკუნის მეორე ნახევარი
ღმრთისმშობლის ტაძარი
კირი, ტემპერა. 7x3x2 სმ

Fragment of mural.
Second half of the 11th century
Virgin's church
Lime, tempera. 7x3x2 cm

N GGE 2006-501

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
XI საუკუნის მეორე ნახევარი
ღმრთისმშობლის ეკლესიაში
კირი, ტემპერა. 11,5x7x2 სმ

Fragment of mural.
Second half of the 11th century
Virgin's church
Lime, tempera. 11.5x7x2 cm

N GGE 2007-1001

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
XI საუკუნის მეორე ნახევარი
ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. 16x8,5x2 სმ

Fragment of mural
Second half of the 11th century
Virgin's church
Lime, tempera. 16x8.5x2 cm

N GGE 2007-1003

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
ბერძული წარწერის ნაწყვეტი, ორი სტრიქონი
XII ს. ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. $7 \times 6,5 \times 2$ სმ

Fragment of mural. Part of Greek inscription, two lines
12th century. Virgin's church
Lime, tempera. $7 \times 6,5 \times 2$ cm

N GGE 2007-1004

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
ბერძნული წარწერის ნაწყვეტი
XII ს. ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. $5,5 \times 3 \times 2$ სმ

Fragment of mural. Part of Greek inscription
12th century. Virgin's church
Lime, tempera. $5,5 \times 3 \times 2$ cm

N GGE 2007-1006

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
ბერძნული განმარტებითი წარწერის ნაწილი
XII ს. ღმრთიმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. 6,5 × 6 × 2,5 სმ

Fragment of mural. Part of Greek explanatory inscription
12th century. Virgin's church
Lime, tempera. 6.5x6x2.5 cm

N GGE 2006-1102

კედლის მხატვრობის ფრაგმენტი
ბერძნული წარწერის ნაწილი
XII ს. ღმრთისმშობლის ეკლესია
კირი, ტემპერა. 14 × 8 × 2 სმ

Fragment of mural. Part of Greek inscription
12th century. Virgin's church
Lime, tempera. 14 x 8x 2 cm

N GGE 2006-1101

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 12 სმ

Glazed bowl
12th-13th cc. Virgin's church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 12 cm

N GGE 283

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6,5 სმ, პირის დიამეტრი 12 სმ

Glazed bowl
12th -13th cc. Virgin's church
Clay. Height 6.5 cm; rim diameter 12 cm

N GGE 2007-24

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 9 სმ, პირისდიამეტრი 16 სმ

Glazed bowl
12th-13th cc. Virgin's church
Clay. Height 9 cm; rim diameter 16 cm

N GGE 2007-268

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. ძირის დონეზე 6,5 სმ

Glazed bowl
12th -13th cc. Virgin's church
Clay. Base diameter 6.5 cm

N GGE 2007-274

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 8,5 სმ, პირის დიამეტრი 18 სმ

Glazed bowl
12th -13th cc. Virgin's church
Clay. Height 8.5 cm, rim diameter 18 cm

N GGE 2007-289

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. ძირის დიამეტრი 7,7 სმ

Glazed bowl
12th -13th cc. Virgin's church
Clay. Base diameter 7.7 cm

N GGE 2008-360

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8,5 სმ, პირის დიამეტრი 19,5 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8.5 cm, rim diameter 19.5 cm

N GGE 2010-537

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 17 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 17 cm

N GGE 2010-532

მოჭიქული ჯამი
XII-XIII სს. ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 6,5 სმ, პირის დიამეტრი 18,6 სმ

Glazed bowl
12th -13th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 6.5 cm, rim diameter 18.6 cm

N GGE 2010-553

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 9 სმ, პირის დიამეტრი 16,5 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 9 cm, rim diameter 16.5 cm

N GGE 2009-500

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 9,5 სმ, პირის დიამეტრი 17 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 9.5 cm, rim diameter 17 cm

N GGE 2010-529

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 9 სმ, პირის დიამეტრი 17 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 9 cm, rim diameter 17 cm

N GGE 2010-528

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 17,5 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 17.5 cm
N GGE 2010-548

მოჭიქული ჯამი
XIII ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8,6 სმ, პირის დიამეტრი 19 სმ

Glazed bowl
13th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8.6 cm, rim diameter 19 cm

N GGE 2010-558

მოჭიქული ჯამი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 14 სმ

Glazed bowl
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 14 cm

N GGE 2010-533

მოჭიქული ჯამი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 9,5 სმ, პირის დიამეტრი 15,5 სმ

Glazed bowl
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 9.5 cm, rim diameter 15.5 cm

N GGE 2010-523

მოჭიქული ჯამი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 14,5 სმ

Glazed bowl
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 14.5 cm

N GGE 2010-535

მოჭიქული ჯამი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა
სიმაღლე 7 სმ, პირის დიამეტრი 16,5 სმ

Glazed bowl
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 7 cm, rim diameter 16.5 cm

N GGE 2010-536

მოჭიქული ჯამი
XIV ს. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8,5 სმ, პირის დიამეტრი 16,5 სმ

Glazed bowl
14th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8.5 cm, rim diameter 16.5 cm

N GGE 2009-514

მოჭიქული ჯგუმი
XIV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 11,5 სმ
სამარხი №13-08

Glazed bowl
14th c. Virgin's church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 11.5 cm
Burial, N13-08

N GGE 2008-475

სასმისი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 4 სმ, პირის დიამეტრი 10 სმ

Drinking vessel
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 4 cm, rim diameter 10 cm

N GGE 2009-540

მოჭიქული ჯამი
XIV-XV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 10 სმ, პირის დიამეტრი 22 სმ

Glazed bowl
14th -15th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 10 cm, rim diameter 22 cm

N GGE 2010-522

მოჭიქული ჯამი
XIV-XV ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თანა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 15,5 სმ

Glazed bowl
14th-15th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 15.5 cm

N GGE 2010-568

მოჭიქული ჯამი
XIV-XV სს. ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 15,5 სმ

Glazed bowl
14th-15th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 15.5 cm

N GGE 2010-541

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
სამარხი №12-07
თიხა. სიმაღლე 10 სმ, პირის დიამეტრი 11 სმ
Glazed bowl
15th cc. Virgin's church
Burial N12-07
Clay. Height 10 cm, rim diameter 11 cm
N GGE 2009-41

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 9 სმ, პირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl
15th c. Virgin's church
Clay. Height 9 cm, rim diameter 13 cm

N GGE 2007-380

მოჭიქული ჯამი. ძირზე ამოკანრულია ბერძნული გრაფემა
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
სამარხი №4-08
თიხა. სიმაღლე 9,5 სმ, პირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl. Greek grapheme is incised on the base
15th c. Virgin's church
Burial N4-08
Clay. Height 9.5 cm, rim diameter 13 cm

N GGE 2008-469

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
სამარხი №10-08
თიხა. სიმაღლე 11 სმ, პირის დიამეტრი 14 სმ

Glazed bowl. Greek grapheme is incised on the base
15th c. Virgin's church
Burial N10-08
Clay. Height 11 cm, rim diameter 14 cm
N GGE 2008-473

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
სამარხი №7-08
თიხა. სიმაღლე 11 სმ, პირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl
15th c. Virgin's church
Burial N7-08
Clay. Height 11 cm, rim diameter 13 cm
N GGE 2008-471

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
სამარხი №11-08
თიხა. სიმაღლე 10,5 სმ, პირის დიამეტრი 14 სმ
Glazed bowl
15th c. Virgin's church
Burial N11-08
Clay. Height 10.5 cm, rim diameter 14 cm
N GGE 2008-474

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი. სამარხი №16-08
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 16,5 სმ

Glazed bowl
15th c. Virgin's church. Burial N16-08
Clay. Height 8 cm, rim diameter 16.5 cm

N GGE 2008-479

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი. სამარხი №12-08
თიხა. სიმაღლე 9,5 სმ, პირის დიამეტრი 13,5 სმ

Glazed bowl
15th c. Virgin's church. Burial N12-08
Clay. Height 9.5 cm, rim diameter 13.5 cm

N GGE 2008-475

მოჭიქული ჯამი
XV ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 9,5 სმ, პირის დიამეტრი 13,5 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 9.5 cm, rim diameter 13.5 cm

N GGE 2009-501

მოჭიქული ჯამი
XV ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 10 სმ, პირის დიამეტრი 12,5 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 10 cm, rim diameter 12.5 cm

N GGE 2008-507

მოჭიქული ჯამი
XV ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 10,5 სმ, პირის დიამეტრი 14 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 10.5 cm, rim diameter 14 cm

N GGE 2009-510

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 10 სმ, პირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 10 cm, rim diameter 13 cm

N GGE 2009-515

მოჭიქული ჯამი
XV ს. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 15 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8 cm, rim diameter 15 cm

N GGE 2009-519

მოჭიქული ჯამი
XV ს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 10,5 სმ, ბირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl
15th c. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 10.5 cm, rim diameter 13 cm

N GGE 2009-520

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ეკლესია
სამართლი №17-09
თიხა. სიმაღლე 7 სმ, პირის დიამეტრი 11 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Burial N17-09
Clay. Height 7cm, rim diameter 11 cm

N GGE 2009-499

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 7,5 სმ, პირის დიამეტრი 19 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 7.5 cm, rim diameter 19 cm
N GGE 2007-2

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 13,5 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 13.5 cm

N GGE 2007-16

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 13,5 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 13.5 cm

N GGE 2007-20

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 7 სმ, ძირის დიამეტრი 6,3 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 7 cm, base diameter 6.3 cm

N GGE 2008-390

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 7 სმ, პირის დიამეტრი 15 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 7cm, rim diameter 15 cm

N GGE 2008-391

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 13 სმ

Glazed bowl
15th-16th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 8cm, rim diameter 13 cm

N GGE 2009-521

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 7,6 სმ, პირის დიამეტრი 27 სმ

Glazed bowl
15th-16th cc. Virgin's church
Clay. Height 7.6 cm, rim diameter 27 cm

N GGE 2007-01

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 8 სმ, პირის დიამეტრი 16 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 8cm, rim diameter 16 cm

N GGE 2008-395

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 7 სმ, პირის დიამეტრი 13,5 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 7cm, rim diameter 13.5 cm

N GGE 2008-392

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 15 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 6 cm, rim diameter 15 cm

N GGE 2007-15

მოჭიქული ჯამი
XV-XVI ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 4,5 სმ, პირის დიამეტრი 15,5 სმ

Glazed bowl
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 4.5 cm, rim diameter 15.5 cm

N GGE 2006-14

მოჭიქული ჯამი
ძირზე ამოკანრულია ბერძნული გრაფემა
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. ძირის დიამეტრი 6,8 სმ

Glazed bowl
Greek grapheme incised on the base
15th-16th cc. Virgin's church
Clay. Base diameter 6.8 cm

N GGE 2007-65

მოჭიქული ჯამი
ქუსლზე ამოკვეთილია ბერძნული ასო-ნიშნები
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 4 სმ

Glazed bowl
Greek characters incised on the foot
15th-16th cc. Virgin's church
Clay. Height 4 cm

N GGE 2007-113

მოჭიქული ჯამი
ძირზე ამოკანრულია ქართული ასომთავრული „ო“ (ნ) გრაფემა
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 2 სმ, ძირის დიამეტრი 6 სმ

Glazed bowl
Georgian capital grapheme '0'(w)on the base
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 2 cm, base diameter 6 cm

N GGE 2007-115

მოჭიქული ჯამი
ძირზე ამოკანრულია დაქარაგმებული ქართული
მხედრული წარწერა „ქრისტე შემეწიე“
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. ქუსლის სიმაღლე 0,8 სმ

Glazed bowl
Georgian modern lay inscription with contractions incised
on the base – “Christ have mercy”
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height of the foot 0.8 cm

N GGE 2007-292

ამფორა
XI-XII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. პირის დიამეტრი 5 სმ

Amphora
11th-12th cc. Virgin's church
Clay. Rim diameter 5 cm

N GGE 2007-133

ამფორა
XI-XII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. შემორჩენილი სიმაღლე 8 სმ

Amphora
11th-12th cc. Virgin's church
Clay. Surviving height 8 cm

N GGE 2007-296

ხელადა
XI-XII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი. ორმო №1
თიხა. პირის დიამეტრი 8,5 სმ

Jar
11th-12th cc. Virgin's church. Pit N1
Clay. Rim diameter 8.5 cm

N GGE 2008-378

სეფისკვერის საბეჭდავი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ქვა. სიგრძე 9,5 სმ, დიამეტრი 3,1 სმ

Seal for the communion bread
12th -13th cc. Virgin's church
Stone. Length 9.5 cm, diameter 3.1 cm

N GGE 2006-11

ქვევრი ბერძნული წარწერით
XI-XII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი. ორმო №3
თიხა. 14x13x3 სმ

Pithos with a Greek inscription
11th -12th cc. Virgin's church. Pit N3
Clay. 14x13x3 cm

N GGE 2008-452

საწური

XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი. ორმო №6
თიხა. სიმაღლე 3სმ, დიამეტრი 10 სმ

Strainer

13th -14th cc. Virgin's church. Pit N6
Clay. Height 3 cm, diameter 10 cm

N GGE 2009-496

ქრაქი
XIII-XIV სს. ნმ.ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 6 სმ, პირის დიამეტრი 11 სმ

Oil lamp
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 6cm, rim diameter 11 cm

N GGE 2010-524

ბადია
XVIII ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 21 სმ, პირისფიაზე 18 სმ

Bowl
18th c. Virgin's church
Clay. Height 21 cm, rim diameter 18 cm

NGGE 2008-388

დერგი
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
თიხა. სიმაღლე 40 სმ, მუცლის დიამეტრი 36 სმ

Big jar
15th -16th cc. Virgin's church
Clay. Height 40 cm, body diameter 36cm
Virgin's church

N GGE 2008-482

ფოქი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
თიხა. სიმაღლე 14,5 სმ, მუცლის დიამეტრი 13 სმ

Pitcher
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Clay. Height 14.5 cm, body diameter 13 cm

N GGE 2010-547

ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ლმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. შემორჩენილი სიმაღლე 6,5სმ, პირის დიამეტრი 4 სმ

Fragment of a dish
14th-15th cc. Virgin's church
Glass. Surviving height 6.5 cm, rim diameter 4 cm

N GGE 2006-11

ქურჭლის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის სტაძარი
მინა. სიგრძე 4,5 სმ

Fragment of a dish
13th -14th cc. Virgin's church
Glass. Length 4.5cm

N GGE 2007-236

ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 3 სმ

Fragment of a dish
13th-14th cc. Virgin's church
Glass. Length 3 cm

N GGE 2008-443

1

2

3

4

1

სანელსაცხებლე
XV ს. ღმრთისმშობლის ეკლესია
სამარტი N 16-08
მინა. სიმაღლე 7,5 სმ

Unguentarium
15th c. Virgin's church. Burial N 16-08
Glass. Height 7.5 cm

N GGE 2008-480

2

სანელსაცხებლე
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
მინა. პირის დიამეტრი 2 სმ

Unguentarium
13th-14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Glass. Rim diameter 2 cm

N GGE 2008-481

3

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 7 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 7cm

N GGE 2008-487-1

4

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 3 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 3cm

N GGE 2008-487-2

1

2

3

4

5

1

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 5 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 5 cm

N GGE 2007=317

2

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 5,3 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 5.3cm

N GGE 2007-232-2

3

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 6 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 6cm

N GGE 2007-232-1

4

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 7,2 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 7.2 cm

N GGE 2007-318

5

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 7,3 სმ

Fragment of an icon lamp
12th-13th cc. Virgin's church
Glass. Length 7.3 cm

N GGE 2007-235

1

ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 2,5 სმ

Fragment of a dish
14th-15th cc. Virgin's church
Glass. Length – 2.5 cm

N GGE 2008-486-2

2

სასმისის ქუსლი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. შემორჩენილის იმაღლე 2 სმ, დამეტრი 5 სმ

Foot of a dish
12th -13th cc. Virgin's church
Glass. Surviving height 2cm, diameter 5cm

N GGE 2008-486-4

3

სასმისის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. წმ.ნიკოლოზისეკლესისკრაპტა
მინა. შემორჩენილი სიმაღლე 9 სმ,
დირის დიამეტრი 5,5 სმ

Fragment of a drinking vessel
13th -14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Glass. Surviving height 9cm, base diameter 5.5.cm

N GGE 2010-546

4

კანდელის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიმაღლე 7 სმ

Fragment of an icon lamp
13th -14th cc. Virgin's church
Glass. Length 7cm

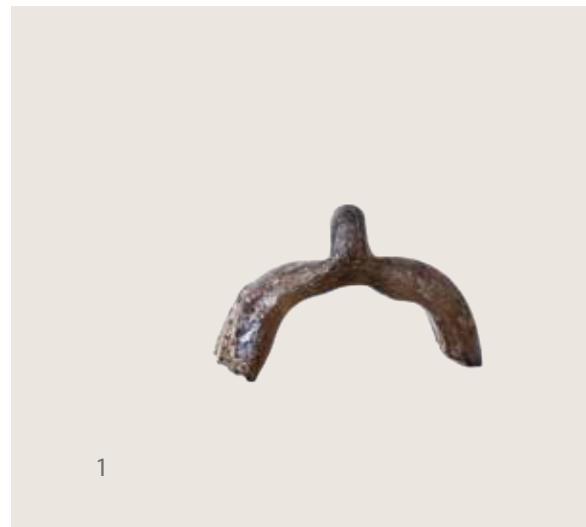
N GGE 2008-487-4

5

კანდელის ფრაგმენტი
XII-XIII სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიმაღლე 4 სმ

Fragment of an icon lamp
12th -13th cc. Virgin's church
Glass. Length 4cm

N GGE 2008-487-3

4

5

მოხატული ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 5 სმ

Fragment of a painted dish
14th-15th cc. Virgin's church
Glass. Length 5cm

N GGE 2007-240

მოხატული ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 5,4 სმ

Fragment of a painted vessel
14th-15th cc. Virgin's church
Glass. Length 5.4 cm

N GGE 2007-312

მოხატული ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. შემორჩენილი სიმაღლე 8 სმ

Fragment of a painted dish
14th-15th cc. Virgin's church
Glass. Surviving height 8 cm

N GGE 2008-486-3

ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მინა. სიგრძე 2,5 სმ

Fragment of a dish
13th-14th cc. Virgin's church
Glass. Length 2.5 cm

N GGE 2008-486-1

ტარი
XII-XIII ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ძვალი. 7,1x1 სმ

Handle
12th-13th cc. Virgin's church
Bone. 7.1x1cm

N GGE 2008-347

სამელნის ფრაგმენტი
XI-XII ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
მარმარილო

Fragment of an inkpot
11th-12th cc. Virgin's church
Marble

N GGE 2006-206

ღილი
XII-XIII სს.
ღმრთისმშობლის ტაძარი
ორმო №5
ძვალი. დიამეტრი - 2,5 სმ.

Button
12th 13th cc. Virgin's church.
Pit N5
Bone. Diameter 2.5cm

N GGE 2009-493

სალესი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ქვა. 6,6x1,5 სმ

Whetstone
14th -15th cc. Virgin's church
Stone. 6.6 x 1.5cm

N GGE 2008-435

ჯვარი
X-XI სს. წმ.წიგოლოზის ეკლესიის
კრიპტა
ძვალი. 2,7-2 სმ

Cross
10th -11th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Bone. 2.7-2 cm

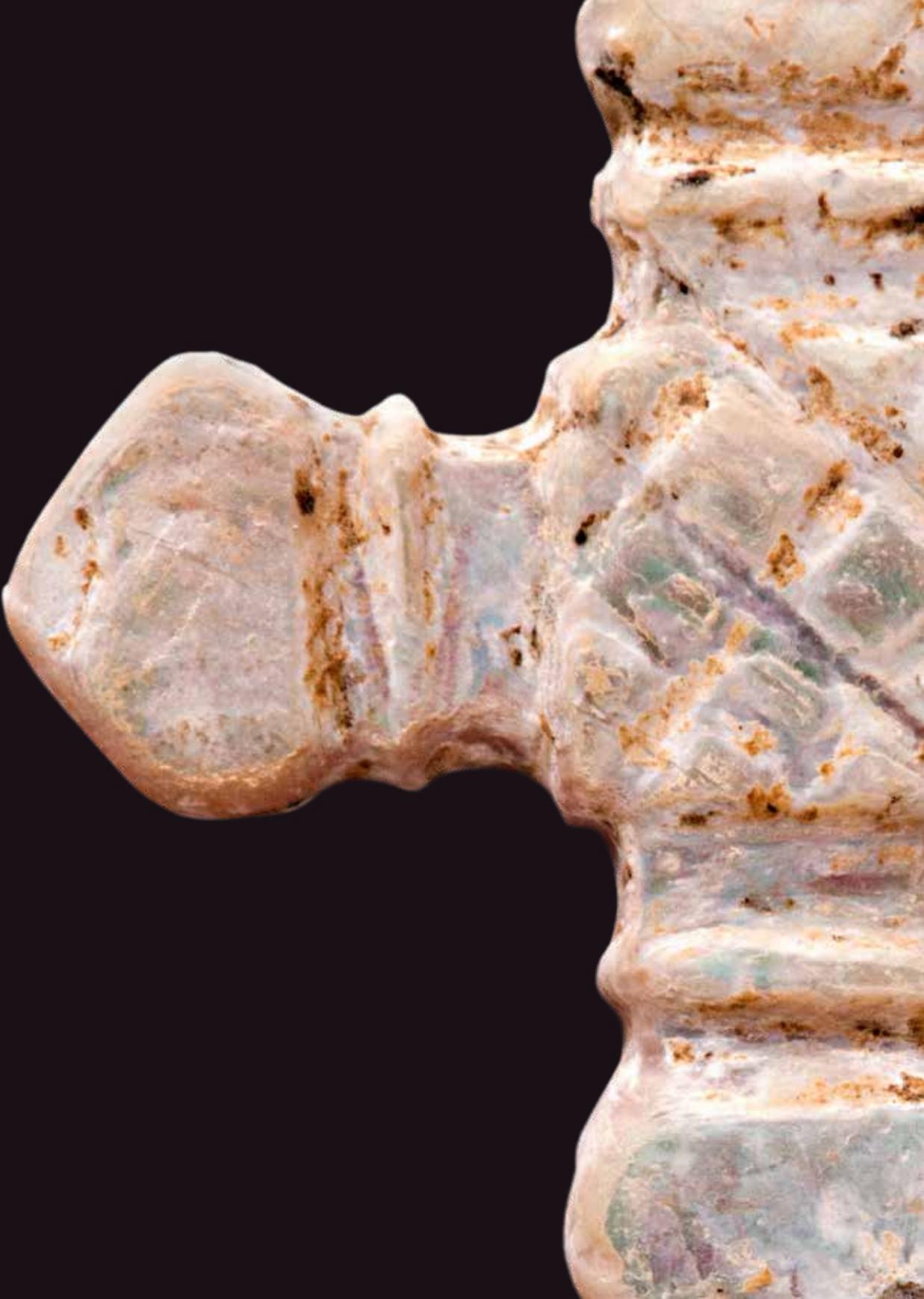
N GGE 2010-549

ჯვარი
XII-XIII სს. წმ. წიგოლოზის ეკლესიის კრიპტა
საღაფუ. 2,2-2 სმ

Cross
12th-13th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Mother-of-pearl. 2.2-2 cm

N GGE 2010-554

ჯვარი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. 7,3 – 6,6 სმ

Cross
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. 7.3 – 6.6 cm

N GGE 2006-4

ჯვარი
XIII-XIV სს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
ბრინჯაო. 6,6 - 4,5 სმ

Cross
13th - 14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Bronze. 6.6 – 4.5 cm

N GGE 2010-545

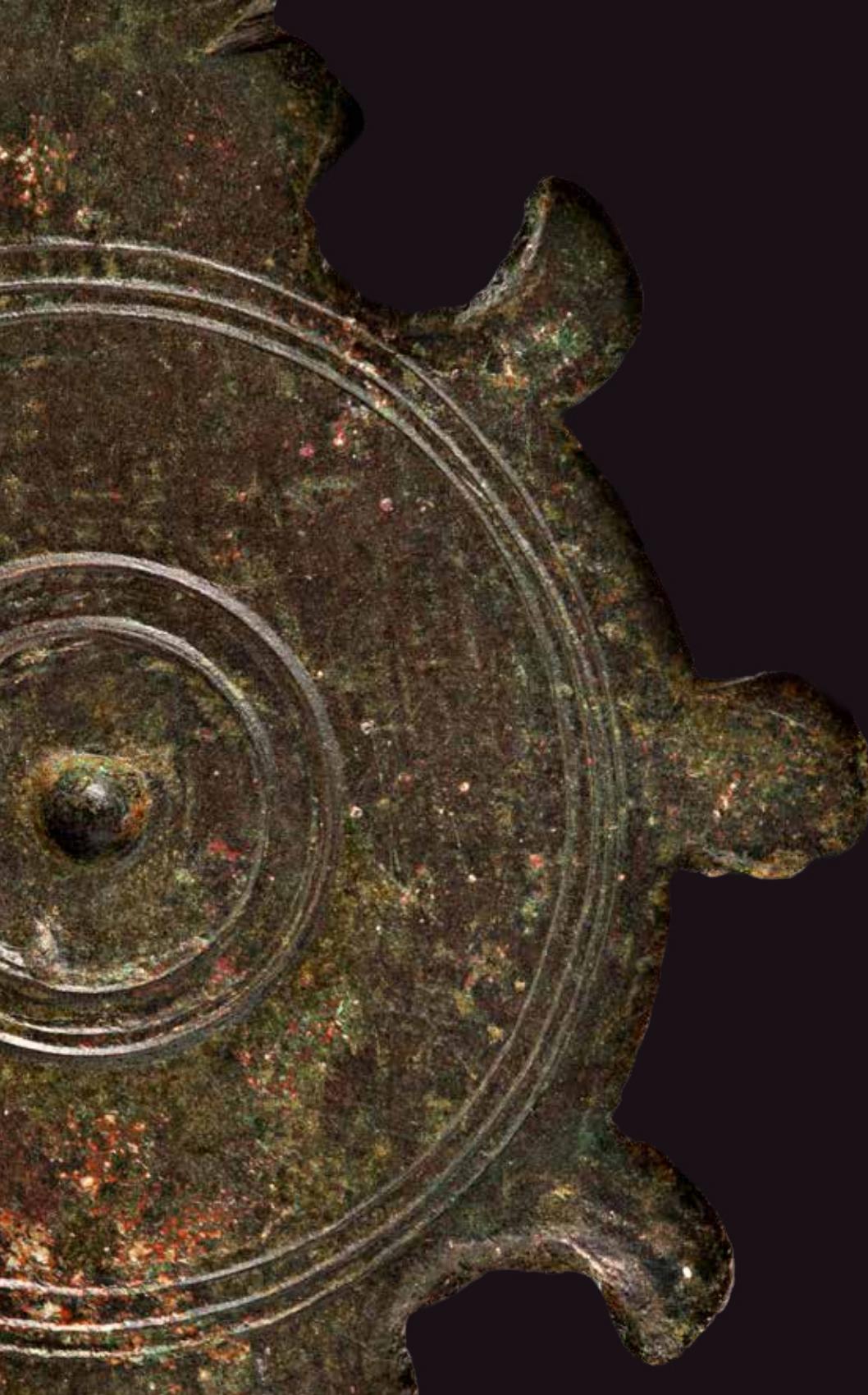
საეკლესიო ქაღის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. 12x7 სმ

Fragment of church chandelier

13th-14th cc. Virgin's church

Bronze. 12 x 7 cm

N GGE 2006-6

ანჯამა
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 8 სმ

Hinge
13th -14th cc. Virgin's church
Length 8 cm

N GGE 2006-5

ანჯამა
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 7 სმ

Hinge
13th -14th cc. Virgin's church
Length 7 cm

N GGE 2006-7

ანჯამა
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 5 სმ

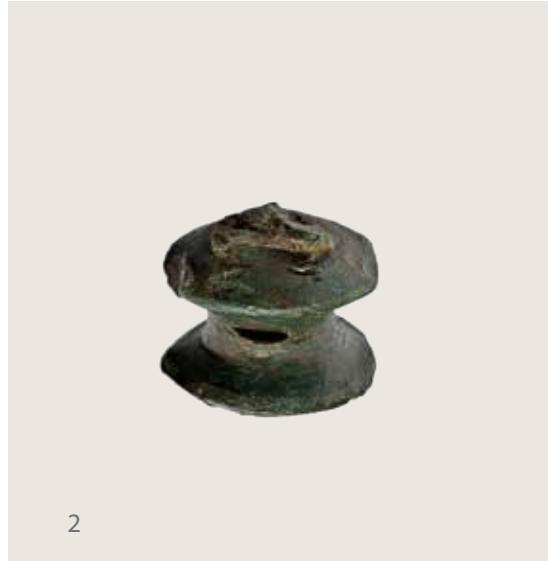
Hinge
13th -14th cc. Virgin's church
Length 5 cm

N GGE 2006-9

1

2

1
ჭურჭლის ძირი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. დიამეტრი 6 სმ

Base of a dish
13th-14th cc. Virgin's church
Bronze. Diameter 6 cm

N GGE 2006-14

2
ჭურჭლის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიმაღლე 2 სმ, დიამეტრი 3 სმ

Fragment of a dish
14th-15th cc. Virgin's church
Bronze. Height 2 cm, diameter 3 cm

N GGE 2007-364

3
საეკლესიო ჭალის ფრაგმენტი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. 4,5x4 სმ

Fragment of a church chandelier
14th-15th cc. Virgin's church
Bronze. 4.5 x 4 cm

N GGE 2007-416

4
დისკი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. დიამეტრი 6 სმ

Disc
13th-14th cc. Virgin's church
Bronze. Diameter 6 cm

N GGE 2006-111

3

4

ბრინჯაოს ნივთის ფრაგმენტი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 7,6 სმ

Fragment of a bronze object
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. Length 7.6 cm

N GGE 2006-10

აბზინდა
XIII-XIV სს. წმ.ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
ბრინჯაო. 2,3x2,1 სმ

Buckle
13th -14th cc. Crypt of St. Nicholas' church
Bronze. 2.3 x 2.1 cm
N GGE 2010-543

აბზინდა
XIII-XIV სს. წმ.ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა
ბრინჯაო. 2,5x2,5 სმ

Buckle
13th -14th cc. Crypt of St. Nicholas's church
Bronze. 2.5 x 2.5 cm
N GGE 2010-542

გასაღები
XV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
რკინა. სიგრძე 6 სმ

Key
15th -16th cc. Virgin's church
Iron. Length 6 cm
N GGE 2007-327

კელაპტრის სამაგრი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 4,5 სმ

Candle holder
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. Length 4.5 cm

N GGE 2007-373

საცეცხლურის ხუფი
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიმაღლე 3,6 სმ,
პირისდიამეტრი 10,3 სმ

Lid of an incense burner
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. Height 3.6 cm,
rim diameter 10.3 cm

N GGE 2007-253

ფირფიტა
XIII-XIV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. 2,5x1,5 სმ

Plaque
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. 2.5 x 1.5 cm

N GGE 2007-418

ღერაკი
XIV-XV სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 9 სმ

Small stem
14th 15th cc. Virgin's church
Bronze. Length 9 cm

N GGE 2007-323

ანჯამა
XIV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 2 სმ

Hinge
14th -16th cc. Virgin's church
Bronze. Length 2 cm

N GGE 2007-321

საცეცხლურის ფრაგმენტი
XIII-XIV ს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. 4x4 სმ

Fragment of an incense burner
13th -14th cc. Virgin's church
Bronze. 4 x 4 cm

N GGE 2007-249

ანჭამა
XIV-XVI სს. ღმრთისმშობლის ტაძარი
ბრინჯაო. სიგრძე 11 სმ

Hinge
14th-16th cc. Virgin's church
Bronze. Length 11 cm

N GGE 2007-397

მონეტა. ბიზანტიის იმპერატორი ნიკეფორე III ბოტანიატი (1078-1081 წწ.)
შუბლი: მაცხოვრის გამოსახულება; მაცხოვარ მარჯვენა კურთხევის ნიშნად აქვს
სემართული, მარცხენაში სახარება უჭირავს.

ზურგი: იმპერატორის გამოსახულება. მარჯვენა ხელში სკიპტრა,
მარცხენაში ჯვრიანი სფერო. ბერძნული წარწერა: ნიკიფორე დესპოტი (კეისარი)

XI ს.

ელექტრუმი
დიამეტრი 30 მმ; ნონა 4,2 გრ.
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Byzantine Emperor Nikephoros III Botaneiates (1078-1081)

Averse: image of the Savior with his right hand in benediction and the Bible in his left hand
Reverse: Emperor's portrait with a scepter in his right hand and a sphere with a cross in his
left hand. Greek inscription: Nikephoros Despot (Caesar)

11th c

Electrum

Diameter 30 mm, weight 4.2 g

Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2010-550

მონეტა. ბიზანტიის იმპერატორი ნიკეფორე III ბოტანიატი (1078-1081 წწ.)
შუბლი და ზურგი ისეთივე როგორც 2010-550

XI ს.

ელექტრუმი
დიამეტრი 30 მმ; ნონა 4,2 გრ
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Byzantine Emperor Nikephoros III Botaneiates(1078-1081)
Averse and reverse similar to GGE 2010-550

11th c

Electrum

Diameter 30 mm, weight 4.2 g

Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2010-555

მონეტა. ბიზანტიისიმპერატორინიკიფორე III ბოტანიატი (1078-1081 წწ.)
შუბლი და ზურგისეთივეროგორც 2010-550

XI ს.

ელექტრუმი
დიამეტრი 30 მმ; წონა 4,3 გრ
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Byzantine Emperor Nikephoros III Botaneiates (1078-1081)
Averse and reverse similar to GGE 2010-550

11th c

Electrum

Diameter 30 mm, weight 4.3 g
Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2010-552

მონეტა. ბიზანტიის იმპერატორი ნიკეფორე III ბოტანიატი (1078-1081 წწ.)
შუბლი და ზურგი ისეთივე როგორც № 2010-550

XI ს.

ელექტრუმი
დიამეტრი 30 მმ; წონა 3,9 გრ
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Byzantine Emperor Nikephoros III Botaneiates(1078-1081)
Averse and reverse similar to GGE 2010-550

11th c

Electrum

Diameter 30 mm, weight 3.9 g
Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2010-551

მონეტა. ფარსი. სალგურიანი ათაბაგი აბაშ ხათუნი
ჰიჯრით 663-668 = 1265-1270 წწ.

XIII ს.

სპილენძი
დიამეტრი 18 მმ; ნონა 3,3 გრ
ღმრთისმშობლის ეკლესია

Coin.Fars.Abash Khatun, SalgurianAtabag
Hijri calendar 663-668=1265-1270

13th c
Copper
Diameter 18mm; weight 3.3 g
Virgin's church

N GGE 2007-901

მონეტა. კვიპროსის ლუზინიანი მეფის დენიე
შებლა: რკალში მოთავსებული ჯვარი, რომლის მკლავებშიც
ოთხი პატარა ჯვარია ჩაწერილი. ირგვლივ შემოუყვება წარწერა,
რომელიც არ იკითხება.
ზურგი: გამოსახულია ყალყზე შემდგარი ლომი აპუხილი კუდით
ირგვლივ შემოუყვება წარწერა, რომელიც არ იკითხება.

XIV-XV სს.

სპილენძი
დიამეტრი 20 მმ; ნონა 1,7 გრ
ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Denier of aLousignan king of Cyprus

Averse: cross fitted in circle; four small crosses are inscribed between its arms; surrounded by an illegible inscription

Reverse: lion on its rear legs and upward turned tail and an illegible inscription around it

14th -15th cc
Copper
Diameter 20 mm, weight 1.7g
Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2008-450/1

მონეტა. კვიპროსის ლუზინიანი მეფის დენიე
შუბლი: რკალში მოთავსებულია ჯვარი ირგვლივ წარწერით, რომელიც არ იკითხება
ზურგი: ყალყზე სემდგარი ლომი აპრეხილი კუდით. ირგვლივ წარწერაა, რომელიც
არ იკითხება

XIV-XV სს.

სპილენძი

დიამეტრი 14 მმ; ნონა 0,6 გრ.

ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Denier of a Lousignan king of Cyprus

Averse: cross fitted in circle and an illegible inscription around it

Reverse: lion on its rear legs and upward turned tail and an illegible inscription around it

14th-15th cc

Copper

Diameter 14 mm; weight 0.6 g

Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2008-450/2

მონეტა. კვიპროსის ლუზინიანი მეფის დენიე
შუბლი: რკალში მოთავსებულია ჯვარი ირგვლივ შემოუყვება წარწერა,
რომელიც არ იკითხება.

ზურგი: გამოსახულა ყალყზე შემდგარი ლომი აპრეხილი კუდით, ირგვლივ
წარწერაა, რომელიც არ იკითხება.

XIV-XV სს.

სპილენძი

დიამეტრი 14 მმ; ნონა 0,6 გრ

ნმ. ნიკოლოზის ეკლესიის კრიპტა

Coin. Denier of a Lousignan king of Cyprus

Averse: cross fitted in circle and an illegible inscription around it

Reverse: lion on its rear legs and upward turned tail and an illegible inscription around it

14th-15th cc

Copper

Diameter 14 mm; weight 0.6 g

Crypt of St. Nicholas' church

N GGE 2008-450/3

UDC(უამ)726:27-5234
გ-142

© იულონ გაგოშიძე
Iulon Gagoshidze

© დავით მინდორაშვილი
David Mindorashvili

© გიორგი გაგოშიძე
George Gagoshidze

დაიბეჭდა საქართველოში, შპს „სეზანი“
Printed in Georgia, LTD "CEZANNE"

ISBN 978-9941-0-8334-1

ISBN 978-9941-0-8334-1

9 789941 083341 >